

Fra utenforskap til inkludering i skolen

Thomas Nordahl
28.09.20

1994: Salamanca-erklæringen

Alminnelige skoler, som har en inkluderende orientering, er det mest effektive middel til å bekjempe diskriminering, skape trygge fellesskap, bygge det inkluderende samfunn og oppnå utdannelse for alle.

Forståelse av inkludering

- Inkludering forstås som en grunnleggende tanke- og handlemåte som skal prege de valg som gjøres i barnehagen og skolen.
- Barn og unge skal realisere sitt potensial for læring i inkluderende fellesskap. Dette innebærer både en faglig, sosial og personlig inkludering.
- Inkluderende skoler er en forutsetning for at det skal opprettholdes og videreutvikles et inkluderende og demokratisk samfunn der vi deltar i fellesskap med andre.

Bilde i brosjyre fra Kirke- og undervisningsdepartementet, (1950)

Inkluderingsbetingelser (Nordahl, Qvortrup og Hansen 2014)

	Sosial inkludering	Faglig inkludering	Personlig opplevd inkludering
Formelle voksenstyrte læringsfellesskap – undervisning			
Voksen-elev fellesskap (interpersonlige fellesskap)			
Elev-elev fellesskap (interpersonlige fellesskap)			

Nivåer og områder for inkludering (Nordahl, Qvortrup og Hansen 2014)

	Sosial inkludering	Faglig inkludering	Personlig opplevd inkludering
Formelle voksenstyrte læringsfellesskap – pedagogisk praksis	Demokratisk deltagelse i fellesskap	Reelt læringsutbytte	Autentisk mestring
Voksen-elev fellesskap (interpersonlige fellesskap)	Bli sett og hørt av voksne	Medvirkning i pedagogiske aktiviteter og læring	Positiv og støttende relasjon til voksne
Elev-elev fellesskap (interpersonlige fellesskap)	Deltagelse i felles sosiale aktiviteter	Læring sammen med andre barn og unge	Trivsel og vennskap med jevnaldrende

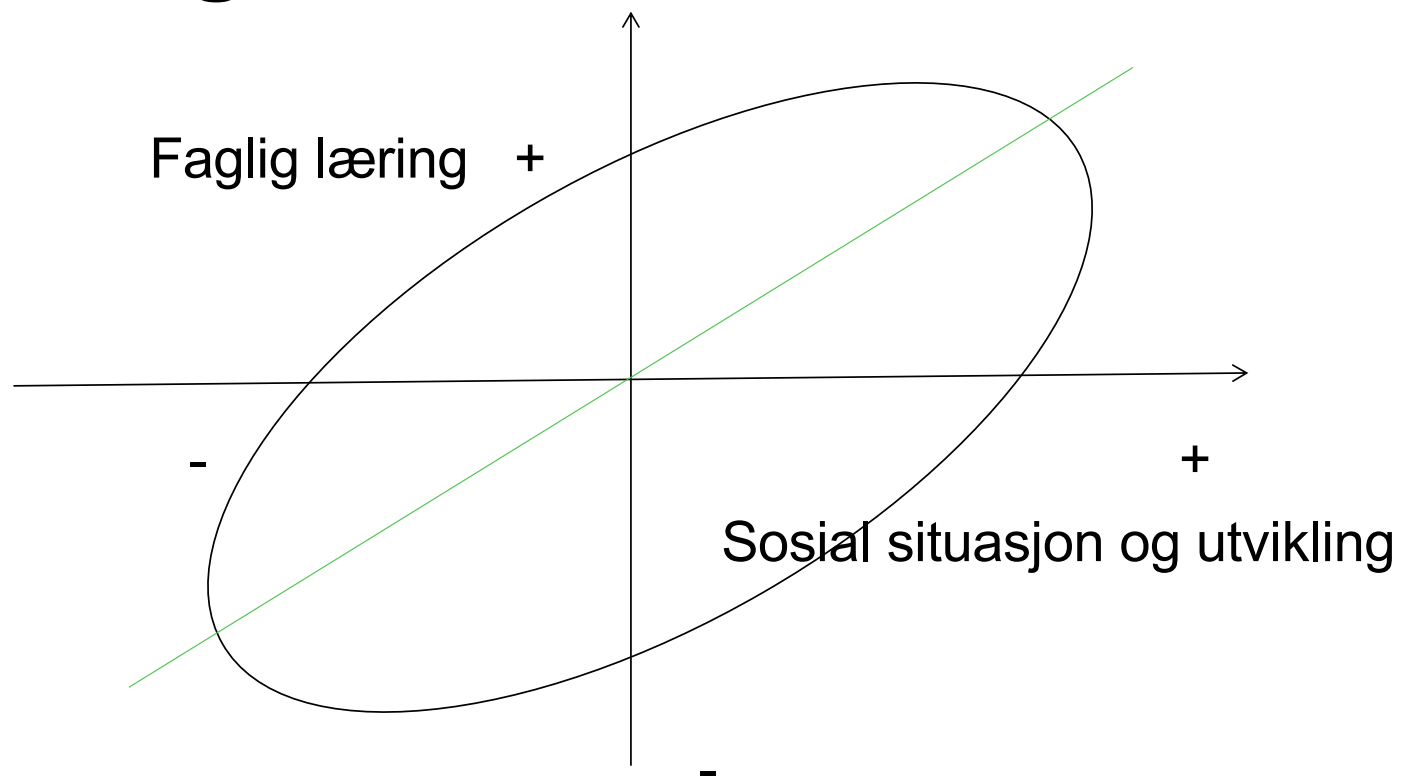

Skolens betydning

- Utdanning har aldri vært mer viktig for barn og unge enn den er i dag.
- De skolefaglige prestasjonene fra grunnskolen har stor betydning for om du fullfører og består videregående opplæring
- Av 24-åringer uten fullført videregående er ca. 20 % i NAV
- Utdanning har også en sterk sammenheng med generelle deltagelse i samfunnet og egen helse.

Faglig læring og sosial situasjon og utvikling

Dagens situasjon for elever med utfordringer i skolen

Andel barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging

- 15 – 25 % av barn og unge har behov for ekstra hjelp og støtte i skolen
- Ca 8 % av elevene mottar spesialpedagogisk hjelp, flest på ungdomstrinnet
- Kun 3 av 4 ungdommer fullfører og består videregående opplæring i løpet av fem år.
- 3500 elever får ikke grunnskolepoeng etter 10. trinn. Dette utgjør 5,6 prosent av elevene
- Andel uten grunnskolepoeng har økt med over 100 % på 10 år.

Organisering

- Ca. 60 % av spesialundervisningen i grunnskolen foregår utenfor klassen.
- 5686 elever i grunnskolen i spesialskoler/avdelinger eller alternative opplæringstilbud i 2017/18 (3206 elever i spesialskoler i 1975)
- I videregående opplæring foregår mye av spesialundervisningen i egne segregerte tilbud.
- Organisering bærer mer preg av ekskludering enn inkludering

Kompetanse hos ansatte

- 50 % av elever som mottar spesialundervisning i grunnskolen har assistent/fagarbeider
- Det har vært en økning i assistentbruk fra 2009/10 til i dag på 80 %
- Det er flere assistenttimer tilknyttet spesialundervisning enn det er lærertimer.

Hovedkonklusjon

- Dagens system for å motta spesialpedagogisk hjelp i skolen er lite funksjonelt og til dels ekskluderende for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging.
- Resultatene av virksomheten står ikke i samsvar med den betydelige ressursinnsatsen.
- Dette får for mange barn og unge negative konsekvenser for mulighetene til videre utdanning, yrkesliv og samfunnsdeltagelse.

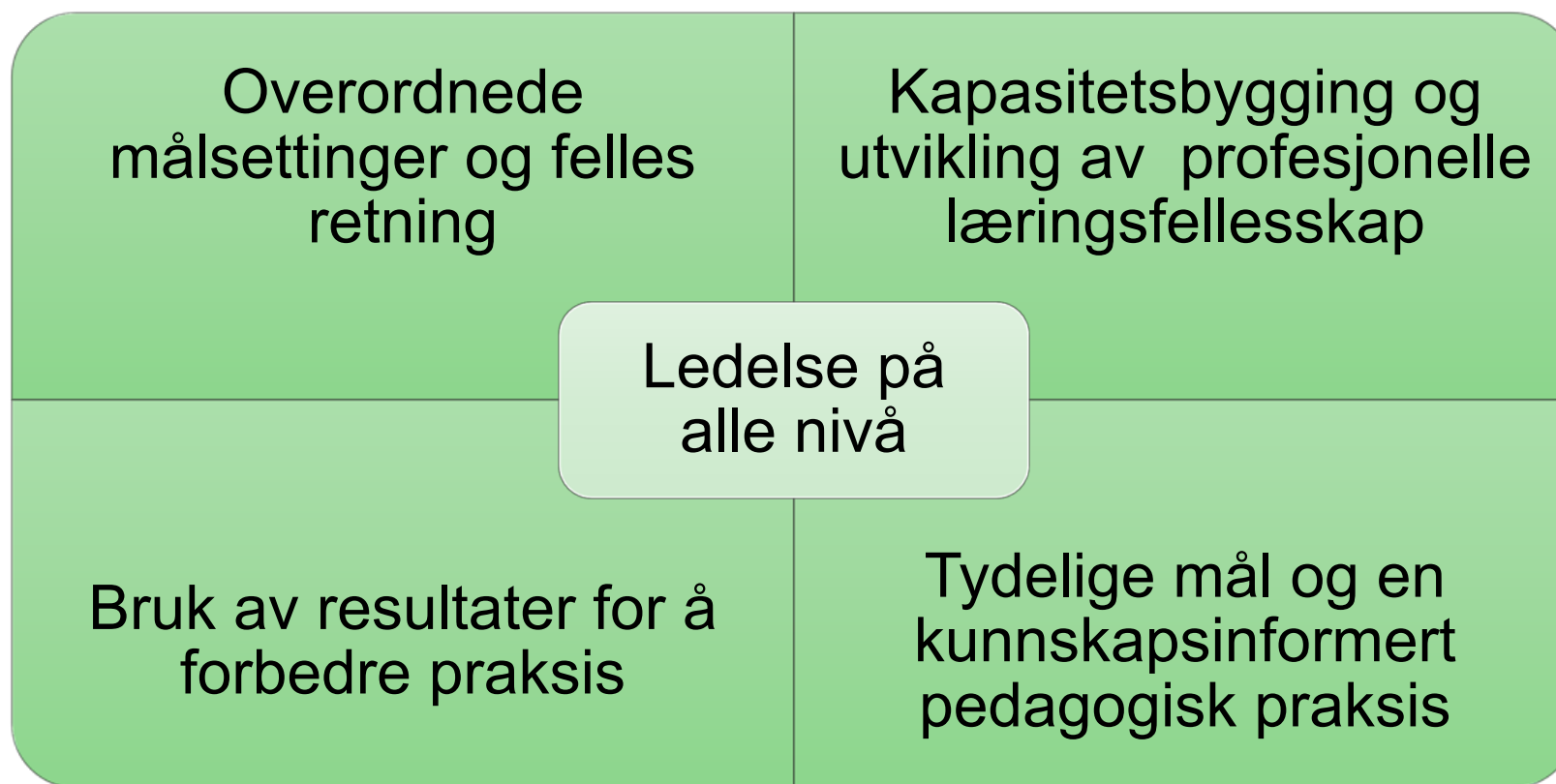

Det eksisterer mange skoler som er inkluderende og mangfoldige

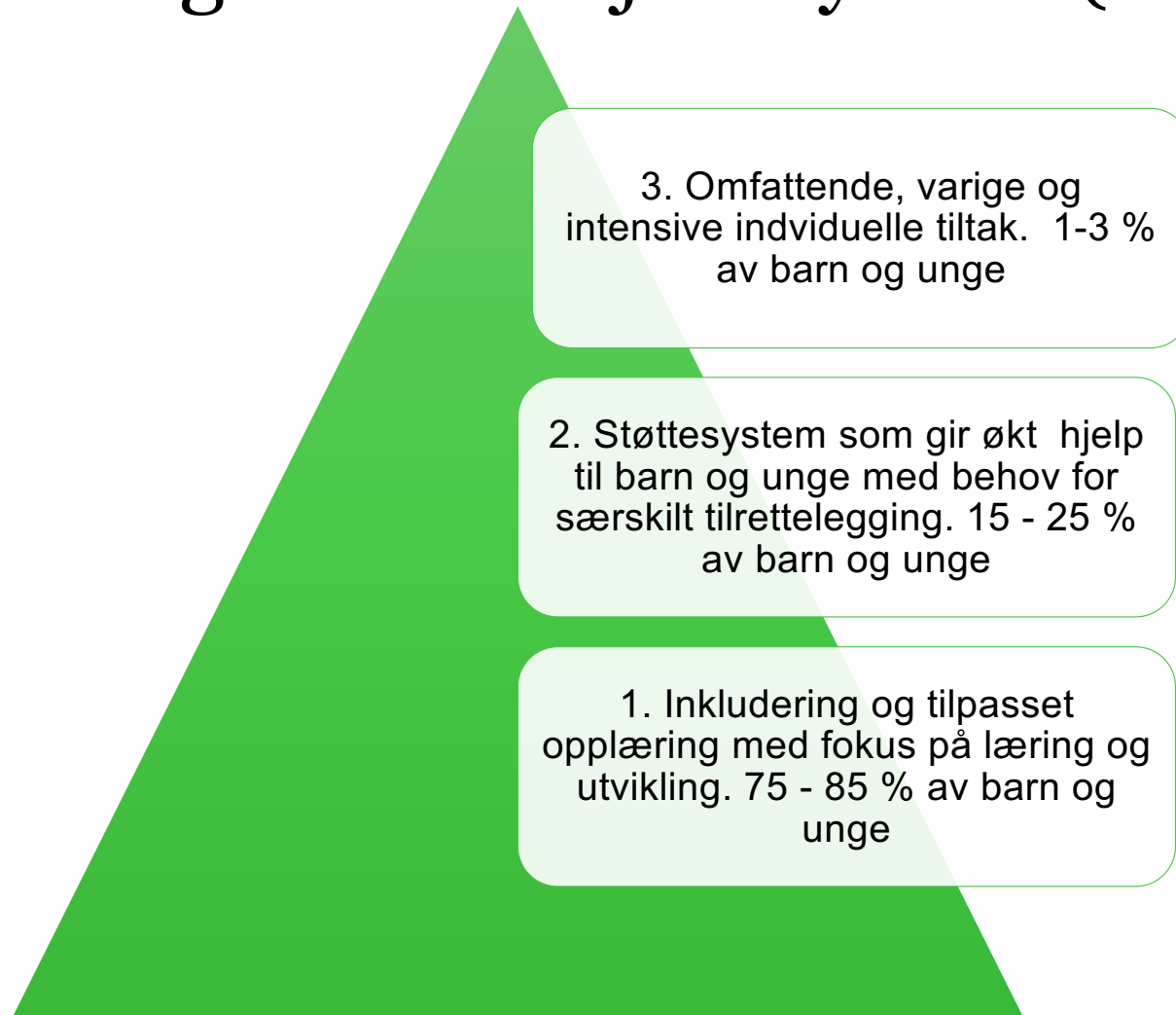
- Barn og unge i mange skoler får realisert sitt potensial for læring i inkluderende fellesskap
- Elever med ulike forutsetninger lærer her å delta i fellesskap med hverandre og får oppleve mestring og verdsetting.
- Alle elevene blir her møtt med høye forventinger til læring i trygge og omsorgsfulle læringsmiljøer.
- Skolene har ansatte med høy kompetanse, og de driver et systematisk og kontinuerlig arbeid.
- Disse skolene har ikke mer økonomiske ressurser enn andre

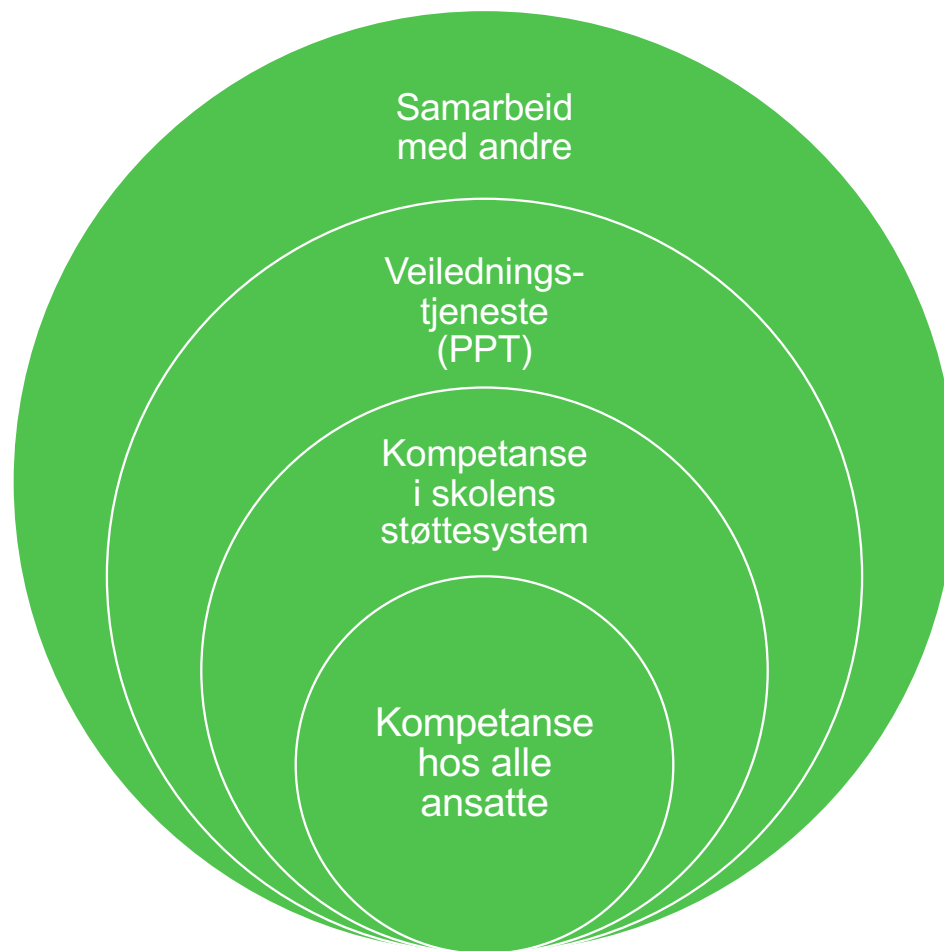
Koherens i forbedringsarbeid

Et helhetlig intervensjonssystem (RTI)

Kompetanse på ulike nivå

Forutsetninger for å lykkes med inkludering

- Fokuset må flyttes fra elevens problemer og vansker til undervisningen og læringsmiljøet i skolen og klasserommet.
- Det er her muligheten til forbedring ligger, det vil si at det er de voksne som i større grad må endre og forbedre sin praksis.
- Disse endringene i praksis må bygge på gode analyser og i analysene må elevene sees som aktører i eget liv
- De praktiske endringene må videre bygge på anvendelse av forskningsbasert kunnskap

Før trodde jeg at folks verdier styrte deres handlinger,
nå tror jeg at folks handlinger skaper deres verdier.
(Richard Elmore)

Analyse av opprettholdende faktorer

